

קול זהר

פנינים יקרים מליקטים מספר קול רודי עה"ת ומועדים מאת הרב"ג רבי רודי פראנר שליט"א
נשיא רהתאחרות קהילות החרדים בעיר הבירה לונדון יצ"ו

וידיה ביום השמיני וגו' (ט' א').

בבעה"ט אמר משה לפי שסרבתי ז' ימים בסנה לכך לא זכיתי לשמש אלא ז' ע"ש נראה דכוונת בעה"ט מתפרשת היטב ע"פ דברי רש"י פרשת שמות דכתיב שם במעשה הסנה ד' י"ג ויאמר ב' אד-ני שלח נא ביד תשלח ויחר אף ה' במשה ויאמר הלא אהרן אחיך הלוי ידעתי כי ידבר וגו' וכתב רש"י ד"ה ויחר אף וז"ל ריב"ק אומר כל חרון אף שבתורה עושה רושם וזה לא נאמר בו רושם ולא מצינו שבא עונש על ידי אותו חרון אף אמר לו ר' יוסי אף בזו נאמר בו רושם הלא אהרן אחיך הלוי שהיה עתיד להיות לוי ולא כהן והכהונה הייתי אומר לצאת ממך מעתה לא יהיה כן אלא הוא יהיה כהן ואתה לוי וכו' ולפ"ז מובנים היטב דברי בעה"ט דאמר משה לפי שסרבתי ז' ימים בסנה וגרמתי חרון אף של מקום לכך לא זכיתי לשמש אלא ז' ימים שלא זכיתי לכהונה להיות משמש לעולם.

ויאמר אל אהרן קח לך עגל בן בקר וגו' (ט' ב').

ברש"י להודיע שמכפר לו הקב"ה ע"י עגל זה על מעשה העגל שעשה ע"ש ובגמ' ר"ה כ"ו. הא דלא אמרינן כאן אין קטיגור נעשה סניגור היינו משום דזה שייך רק בעבודת פנים כדאיתא בר"ה דף כ"ו. וכאן הוי עבודת חוץ ויש לעיין למה באמת שונה עבודת חוץ לגבי זה ואולי י"ל דלעולם גם בחוץ שייך אין קטיגור נעשה סניגור אלא דבחוץ איכא כנגד זה קידוש השם ע"י הקרבת הקטיגור והא גופא עושה אותו סניגור דלעיני כל העם העומדים בעזרה במשמרתם שרואין האי עבודה איכא קידוש ה' להראות דנמחל לו משום שעשה תשובה ע"ז והקידוש השם חשוב יותר מענין אין קטיגור וכו' משא"כ בעבודת פנים שלא נעשית בגלוי בפני רבים ואין בה קה"ש לעיני רואים ע"כ שם שייך אין קטיגור וכו' ואולי מובן גם לפ"ז למה היה הדין משונה משאר חטאות שהבשר והעור ישרפו כדדדיק אח"כ רש"י פסוק י"א דלא מצינו חטאת חיצונה נשרפת אלא זו דה"ט דאחר שנעשית עבודת חוץ וכבר נגמר קה"ש ע"י הזריקה שהיא עיקר המרצה של הקרבן שוב חוזר הכלל דאין קטיגור וכו' ואינו ראוי להקריב הבשר על המזבח.

ויאמר אל אהרן קח לך עגל בן בקר לחטאת ואיל לעלה וגו' ואל בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים לחטאת ועגל וכבש בני שנה לעלה וגו' (ט' ב').

העגל שבא לכפר על מעשה העגל כמו שפירש רש"י אצל אהרן היה חטאת משום שהוא הוציא עגל הזהב במעשיו ואצל בני יראל היה עולה שהם לא עשו מעשה אלא דיש להדגיש דכיון דסו"ס לא עשה אהרן העגל בידיים אלא השליך הזהב לאש ויצא העגל ע"כ לא נאכל חטאת זו ומש"ה בפסוק י"א אומר ואת הבשר ואת העור שרף באש מחוץ למחנה ואומר שם רש"י לא מצינו חטאת חיצונה נשרפת אלא זו ולהנ"ל י"ל דאכילת החטאת היא כנגד חלק המעשה שיש בעבירה וכאן שלא עשה מעשה גמור ממש ע"כ אין כאן דין אכילה.

ואל בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים וגו' (ט' ג').

יש לעיין למה אמר משה לאהרן לומר לבני ישראל איזה קרבן עליהם להביא ולמה לא אמר משה להם בעצמו ובפרט דבלא"ה מסיים אח"כ פסוק ה' ויקחו את אשר צוה משה וגו' והיינו דיידעו שמשה הוא המצווה ועוד קשה אח"כ פסוק ז' דאמר לו משה לאהרן ועשה את חטאתך ואת עלתך וכפר בעדך ובעד העם וגו' ושוב אמר ועשה את קרבן העם וכפר בעדם דמשמע דהעם היו להם שתי כפרות אחת בקרבנו של אהרן ואחת בקרבן עצמם ולמה היו צריכין לכ"ז והנה מצינו דאצל קרבן אהרן היה העגל שלו חטאת ואצל קרבן העם שהיה להם ג"כ עגל אבל שם היה העגל עולה ורש"י פירש אצל עגל של אהרן להודיע שמכפר לו הקב"ה ע"י עגל זה את מעשה חטא העגל ולכאורה למה לא הוצרכו גם ישראל להביא עגל לחטאת דסו"ס הם חטאו בעגל יותר מאהרן ונראה דמה שהביא אהרן חטאת מעגל לא היה כ"כ לעיקר כפרה רק ככפרה שהיא הכנה לריצוי שהראה שאם היה יכול להתכפר ע"י אותו הדבר שנעשה בו החטא ולא היה בזה משום אין קטיגור נעשה סניגור הוי ראייה דלא היה צריך כפרה גמורה ועיקר סימן הריצוי היה שהקב"ה קיבל אח"כ עגל לעולה שהעולה היא דורון ואין הדרך לקבל דורון מדבר של חטא ולפ"ז אתי שפיר למה משה אמר לאהרן לומר לשיראל להביא את קרבנם כדי שע"י אמירה זו יהיה גם לאהרן חלק בעגל של עולה של העם שע"י ציוויים הם הביאו ונכלל גם הוא בדורון זה ובמחילה וגם ניחא למה אמר משה שבקרבן של אהרן נתכפרו העם שבעגל של אהרן כנגד חטא העגל נכללו גם ישראל להתכפר על חטא העגל וע"י כפרה של חטאת זו יכלו אח"כ להביא עגל אחר לדורון של עולה והא דאח"כ בקרבן העם אמר לכפר בעדם היינו השעיר של העם החטאת המיוחדת שלהם על כל שאר עבירות.

ויקרב אהרן אל המזבח וישחט את עגל החטאת אשר לו ויקרבו בני אהרן את הדם אליו ויטבל אצבעו וגו' (ט' ח').

יש לעיין למה כתוב ויקרבו חסר כאילו כתוב ויקרבו שהם נתקרבו דומיא דויקרב שכתוב אצל אהרן ולמה לא כתוב ויקריבו מלא עם יו"ד לשון מפעיל שהם הקריבו את הדם וכפי שהוא הפירוש האמיתי של הפסוק ועוד דלקמן פסוק י"ב לגבי עולה כתוב רק וישחט את העלה וימצאו בני אהרן אליו את הדם וגו' ולא מוזכר ויקרב אצל אהרן ולא ויקריבו אצל בני אהרן לגבי הדם ונראה דאצל חטאת שבאה לכפר ולרצות בעיני התקרבות האדם ואצל אהרן שהוא בעל מדרגה גדולה אה"נ דיכול היה להתקרב אל המזבח ולהתקדש לעבודה מכח עצמו בלי הקרבת קרבן וע"כ כתוב אצלו רק וישחט אבל בני אהרן שהם גם רצו להתקרב היו צריכים להביא את הדם לאהרן כדי להסתייע מדבר קדוש מן החוץ דמכחם לבד א"א להם וע"כ כתוב ויקרבו חסר לרמז דעיקר רצונם בהקרבת הדם היה באמת ליקרב הם עצמם וכו"ז לגבי חטאת אבל לגבי עולה דאינה אלא לדורון לא שייך הענין וע"כ לא הוזכרה אצלה הקרבה לא באהרן ולא בבניו.

ויקרב אהרן אל המזבח וישחט את עגל החטאת וגו' ויקרבו בני אהרן את הדם אליו ויטבל אצבעו וגו' (ט' ח').

ואח"כ פסוק י"ב וישחט את העלה וימצאו בני אהרן אליו את הדם ויזרקוהו וגו' יש לעיין בטעם שני השינויים שרואין כאן בין הנאמר אצל חטאת ובין הנאמר אצל עולה דבחסות כתיב ויקרבו וגו' את הדם אליו לשון ויקרבו וגם כתיב את הדם לפני אליו ואילו אצל עולה כתוב וימצאו אליו את הדם לשון וימצאו וכתוב אליו לפני את הדם ואולי יש לומר דחטאת היה אהרן שמח להקריבו כדי להתכפר וכמו שרש"י מביא לעיל פסוק ב' אהא דכתיב קח לך עגל וגו' שבו יכפר על מעשה העגל וממילא היו בניו יכולים להקריב את הדם אליו מיד שהוא היה עומד ומצפה להם שיקרבו הדם אליו והיה קל למצא אותו אבל בעולה כבר היה בוש לגשת ולהתגדל בעבודה זו וכדברי רש"י לעיל פסוק ז' וממילא היו בניו צריכים לחפש אחריו למצא אותו ומכאן לשון המצא מלשון מציאה שהיו צריכים למצא אותו כדי להמציא ולתת לו הדם וע"כ מקדים שם לשון אליו שהוא עצמו היה נחבא שלא להתכבד בעבודה זו.

ואת החזות ואת שוק הימין הניף אהרן וגו' (ט' כ"א).

יש לעיין למה כתיב החזות לשון רבים ואילו שוק הימין כתוב לשון יחיד ובפשטות י"ל דקשה לכתוב שוק הימין בלשון רבים דהא יכתוב אם כתב שוקי הימין היה משמע דאיכא שני שוקים בימין אחד ואם כתב שוקים הימניים היה משמע דאיכא הרבה שוקים ימיניים בכל בהמה ועוד י"ל דהחזה מרמז ללב שתוך החזה וע"כ כתב החזות בלשון רבים שכל אחד מחשבת לבו בפ"ע סתומה ואינה נגלית ושונה משל חברו אבל השוק מרמז לכח הגשמי של הליכה ובזה כל השוקים שוין שכל אחד משתמש בשוקו באופן הנראה ושווה וע"כ כתבו לשון יחיד.

ויבא משה ואהרן אל אהל מועד וגו' (ט' כ"ג).

וברש"י בא"ד אמר לו למשה משה אחי כך עשית לי שנכנסתי ונתביישתי וכו' יש לעיין למה הרגיש אהרן את הבושה דוקא מפני שנכנס הלא גם אם לא היה נכנס ולא ירדה שכינה היה לו בושה ג"כ ולמה אמר שנכנסתי ונתביישתי ואולי י"ל דמשה אמר לו לאהרן דמעשה העגל לא יגרום לו היזק ונתן לו ראיה דיכול ליכנס לאהל מועד בבגדי זהב אע"ג דבעבודת פנים איכא בעלמא משום אין קטיגור נעשה סניגור מ"מ ביום זה אין לחוש ואפילו כשיכנס כן תירד שכינה על הבית וכאשר נכנס ולא ירדה שכינה תלה אהרן דהוא גרם לזה שנכנס בבגדי זהב וע"כ התרעם על הכניסה שגרמה לו הבושה.

ותצא אש מלפני ה' וגו' וירא כל העם וירנו ויפלו על פניהם (ט' כ"ד).

ורש"י בד"ה וירנו כותב וז"ל כתרגומו ובת"א תרגם ושבחו ע"ש ויש לעיין למה לא פירש רש"י להדיא ושבחו במקום לצייין את התרגום ועוד שלשון רנה אינו כ"כ לשון שבח בדרך כלל ואולי רצה רש"י לרמז לנו דפשטיה דלשון וירנו אינו ושבחו אלא היה כאן רנון של עין הרע שהרגישו כל הקהל התפעלות וקנאה כשראו את המעשה הגדול שנראה כבוד ה' ע"י אהרן ובניו וזה גרם גם שנגזרה הגזרה על נדב ואביהו באותו מעמד וע"כ לא פירש רש"י להדיא ושבחו רק צייין את התרגום כדי שנבין הרמז דאין זה פשטיה דקרא

ולהרות את בני ישראל את כל החקים אשר דבר ה' אליהם ביד משה (י' י"א).

לכאורה צריך טעם לאריכות הפסוק שאומר בסופו אשר דבר

ה' אליהם ביד משה ה"ל לומר בקיצור את כל החקים אשר צוה ה' ואולי רצה להדגיש בזה חומר האיסור של הבא להורות כשהוא שתוי יין דכיון דבהוראתו הרי הוא מבאר החוקים אשר דבר ה' אליהם לכלל ישראל הוי כאילו הוא נעשה מתורגמן להקב"ה ודיבורו הוא פירוש והרחבת ביאור לדיבור השי"ת ובודאי דצריך לזהר להיות בזה בדעת צלולה ובזיון גדול הוא לבאר דברי ה' כשהוא שתוי יין בדעת מטורפת ומבולבלת.

ואת שעיר החטאת דרש דרש משה וגו' (י' ט"ז).

וברש"י שתי דרישות מפני מה נשרף זה ומפני מה לא נאכלו אלו ע"ש והנה המסורת היא דבין דרש לדרש הוי חצי התורה בתיבות דרש מכאן דרש מכאן ואולי יש כאן רמז דע"י התורה אפשר להגיע לשתי סוגי מדרגות דמדרגה אחת נקראת אינו אוכל היינו שנזהר מאיסורין ועושה סייגין ומקדש עצמו במותר לו ויש עוד מדרגה יותר גדולה והיא נקראת שורף שכל מה שאוכל מעלה אותו ומיחשב אצלו כשורפו על המזבח ושתי דרישות אלו יש לכל אדם לדרוש כשמגיע לחצי ואמצע התורה שיראה היכן הגיע על ידה.

אך את זה לא תאכלו וגו' את הגמל כי מעלה גרה הוא ופרסה איינו מפריס וגו' ואת השפן כי מעלה גרה הוא ופרסה לא יפריס וגו' ואת הארנבת כי מעלת גרה הוא ופרסה לא הפריסה וגו' (י"א ד').

לכאורה יש לעיין למה אצל גמל כתוב אינו מפריס לשון הוה ואצל שפן כתוב לא יפריס לשון עתיד ואצל ארנבת כתוב לא הפריסה לשון עבר ואילו לענין מעלה גרה כתוב אצל כולן לשון שוה דוקא בהוה ונראה דהכתוב רצה להדגיש ההבדל שיש בין סימן של מפריס פרסה לבין סימן של מעלה גרה דמפריס פרסה הוי ענין תמידי וקבוע בגוף הבהמה שתמיד ניכר בה וע"כ נקטה אותו תורה בכל הלשונות גם עבר גם הוה וגם עתיד ללמד דניכר תמיד העדר סימן טהרה זה משא"כ מעלה גרה דאינו גלוי ורק כשהבהמה אוכלת אפשר לראותו אבל כשאינה אוכלת א"א להכיר הסימן ע"כ כתוב בכל הני ג' רק בלשון הוה דרך אם עתה פוגשו בזמן אכילתו אפשר להכיר ולא תמיד ובזה גם מובן למה נשתנה החזיר לגרירותא משאר בהמות טמאים דאצל החזיר הוי איפכא שמפריס פרסה ואינו מעלה גרה וע"כ שייך אצלו שינסה להראות שהוא טהור וכמו שמובא במדרש אקרא דכתיב יכרסמנה חזיר מיער שלע"ל יבא עשו ויאמר שהוא צדיק דומיא דחזיר שפושט ומראה את טלפי רגליו שמפריס פרסה לומר אני טהור וא"א להכיר אם אמת או לא כל שאינו אוכל וע"כ כיון דע"י סימן שלו לא רק שהוא טמא אלא גם צבוע ורמאי גרע מכל השאר.

כל הולך על גחון וגו' (י"א מ"ב).

במסורה וי"ו דגחון חצי התורה באותיות והרי בלשון גחון לפני הוי"ו איכא חית"ת וצורת החי"ת הוא צירוף של וי"ו בימינו עם זי"ן בשמאלו ואחרי הוי"ו של גחון איכא נו"ן פשוטה והיא וי"ו גדולה ובדרך דרוש י"ל דוי"ו דגחון שהוא באמצע וחצי התורה הוא רמז לאדם שכל התורה סובבת אותו משני צדדי לתקנו וכדי שיתגדל האדם ויעלה צריך מקודם שיהא בבחינת חי"ת שחי"ת תחילתה וי"ו וסופה זי"ן שילך בדרך עליה בנחת מדרגא לדרגא כמו שהוי"ו סמוך לפני הוי"ו בסדר האותיות ולא ינסה לקפוץ הרבה דרגות בב"א ואם ישלים עליה כזו בנחת אז יוכל להתחזק ויגיע למדרגת נו"ן פשוטה שהוא היה עד כאן רק וי"ו קצרה וישתנה ויתארך ויתגדל לנו"ן.